

Василь Чучман

Етика мистецько-педагогічної комунікації Євгена Вахняка в середовищі капели «Боян»

Євген Дмитрович Вахняк (1912–1998) — диригент, педагог і композитор, знакова постать в історії українського хорового мистецтва. У 1947 році він очолив невеликий аматорський хор, який згодом розвинув до рівня хорової капели, званої в межах колишнього СРСР, удостоєної почесного звання заслуженої капели УРСР (1965). Концертна діяльність цього хору, за своїм характером і репертуарним спрямуванням, фактично, продовжувала культурно-просвітницькі традиції музичного товариства «Львівський Боян». Від початку 1980-х років, за спільною згодою диригента й хористів, заслужену хорову капелу працівників зв'язку було вирішено іменувати «Боян», і, таким чином, повернути у мистецький простір Львова цю назву. Є. Вахняк керував капелою понад 50 років, після його смерті колектив називається Заслужена хорова капела України «Боян» ім. Є. Вахняка.

Етика життєтворчості Є. Вахняка базувалася на стійких світоглядних засадах, що не втрадили своєї резистентності в найскладніших умовах ідеологічної кон'юнктури тоталітарного суспільства. Син священика, випускник Коломийської гімназії та Львівської богословської академії, учень М. Колесси та С. Крушельницької, свою диригентсько-хорову творчість вважав невід'ємною частиною життєвого процесу, відповідальним виконанням особистого обов'язку, реалізацією призначення. Є. Вахняк не належав до «педагогів-диктаторів», будь-який «тиск» на інших був для нього неприйнятним. Успіху добирався завдяки своїм особистим якостям, широкій ерудиції та професійній компетентності. Його домінантний метод — навчати й виховувати власним життєвим прикладом.

У роботі з хоровим колективом Є. Вахняк послуговувався поняттям зовнішньої (організаційної) та внутрішньої (творчої) дисципліни, опирався на систему самоуправління (староста хору, бібліотекар). Своїм завданням вважав зробити спів у хорі духовною потребою кожного співака, акумулювати творчий потенціал колективу для досягнення максимального результату. Головною засадою функціонування і передумовою успіху «хору

Вахняка» було те, що він складався зі співаків-однодумців (переважно аматорів), яких об'єднували спільні життєві ідеали та цінності. Тут панувала доброзичлива, товариська атмосфера. Кожен хорист, у міру власного таланту, вносив свою лепту в загальну справу. Також Є. Вахняк залучав до хору кращих студентів музично-педагогічного училища та консерваторії (С. Турчак, І. Гамкало, Т. Микитка, А. Кушніренко та багато інших). Таке якісне кадрове поповнення значно посилювало виконавський потенціал хору.

Репертуар капели вирізнявся широтою стильового і жанрового діапазону — від хорових мініатюр до монументальних вокально-симфонічних полотен. Найбільшу його частину склали твори українських, зокрема галицьких, композиторів. Капела була виконавцем монографічних програм з творів М. Леонтовича, Д. Січинського, Є. Козака, А. Кос-Анатольського, С. Людкевича; першим інтерпретатором багатьох творів тогочасних львівських композиторів, які вважали цей хор своєю творчою лабораторією. Після відновлення державної незалежності України репертуар капели поповнився стрілецькими та повстанськими піснями, творами літургійної музики. Щороку капела виступала з Шевченківськими концертами у Львові та області. З великою відповідальністю Є. Вахняк ставився до концертів у школах, середніх і вищих навчальних закладах, що мали значний вплив на формування національної свідомості учнівської та студентської молоді.

Особливим талантом Є. Вахняка було вміння контактувати зі слухачами. Відчуваючи духовно-естетичні запити своєї аудиторії, він майстерно, з певним підтекстом, укладав програми виступів, засобами мистецтва, мовою образів і символів промовляв до своїх слухачів і хористів.

Етика мистецько-педагогічної діяльності Є. Вахняка уможливила тяглість і спадкоємність не лише української галицької хорової традиції, а й ментальної парадигми.